Foreldreutvalget
for grunnopplæringen

Høringssvar - Forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven om å innføre krav om at trykte læremidler mv. skal være tilgjengelige i opplæringen i grunnskolen

Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) takker for muligheten til å svare på høringen om forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven om å innføre krav om at trykte læremidler og læringsressurser skal være tilgjengelige i opplæringen i grunnskolen.

FUG kan ikke støtte et forslag som i realiteten innebærer en lovfestet ubalanse i skolens og lærernes valgfrihet rundt læremidler. Dagens lovformulering ivaretar balanse på en god måte.

Målet kan ikke være å erstatte én type læremidler med en annen, men å sikre at elever og lærere har tilgang til de ressursene som best støtter læringen. Derfor må skolene sikres rammer som gjør det mulig å tilby en god pedagogisk balanse - også mellom trykte og digitale læremidler.

Behov for balanse mellom trykte og digitale læremidler

FUG er opptatt av at barn og unge skal få likeverdige muligheter uansett hvilken skole de går på. Skjermbrukutvalget anbefaler at mer av lesingen i skolen bør foregå med trykte bøker. Samtidig skal skolen ruste elevene for den digitale virkeligheten de møter både i hverdagen og senere i arbeidslivet. Skolene trenger derfor både trykte og digitale læremidler.

Elevene bør få en variert og tilpasset opplæring som bygger på et mangfold av læremidler. Opplæringen må derfor omfatte både digitale og trykte læremidler, og skolen må ha mulighet til å velge den løsningen som gir best læringsutbytte for den enkelte elev. For noen elever vil dette innebære tilgang til trykte lærebøker og andre fysiske læringsressurser, mens andre vil ha behov for digitale alternativer. FUG mener derfor at elever ikke bare skal ha tilgang til et mangfold av læremidler, men også reell mulighet til å få læremidler i det formatet som best ivaretar deres behov. Videre bør læremidler være universelt utformet og tilgjengelige for alle elever.

Foreldreperspektivet: mulighet til å følge opp skolearbeidet

Våren 2025 gjennomførte Opinion FUGs undersøkelse *Foreldres erfaring fra en digital skolehverdag*. En stor utfordring for foreldre i dag er mangelen på foreldretilgang til digitale læremidler. 43 prosent oppgir at de ikke har tilgang til barnets digitale enhet, og bare 13 prosent har egen foreldrepålogging. Slike tekniske hindre gjør det vanskelig for mange foreldre å følge opp barnets skolearbeid.

Tilgang til læremidler handler ikke bare om elevenes læring, men også om foreldrenes mulighet til å være en aktiv støtte i opplæringen. En trykt lærebok kan ofte være enklere for foresatte å bruke når de skal hjelpe med skolearbeid, samtidig som digitale løsninger kan gi viktig støtte og tilrettelegging. Foreldre kjenner barnas styrker og utfordringer, og kan derfor være en viktig ressurs i vurderinger av hvilke læremidler som fungerer godt. FUG mener derfor at elever og foreldre må ha tilgang til både trykte og digitale læremidler.

Økonomi og likeverdig tilgang

Rapporten fra Riksrevisjonen viser til at utilstrekkelig økonomi er den viktigste årsaken til at det mangler læremidler. Dette erfarer foreldre og foresatte mange steder, og det utfordrer gratisprinsippet i norsk skole. Vi hører om FAU-er som bidrar økonomisk til skolebibliotekene, foreldregrupper som samler inn penger til trykte læremidler og foreldre som kjøper læremidler selv.

Samtidig viser eksempler fra skoler at tilgangen til læremidler mange steder er begrenset, noe som reduserer valgfriheten for elever og lærere. FUGs poeng er ikke å fremme trykte fremfor digitale læremidler, eller omvendt, men å sikre at skolene har tilgang til de læremidlene som trengs for god opplæring. Lærernes valg av læremidler bør bygge på pedagogiske, didaktiske og faglige vurderinger, ikke på hvilke ressurser skolen har råd til å skaffe.

For å få til en god balanse, må kommunene settes i stand til å oppfylle kravene som følger av regelverket. FUG har merket seg departementets vurderinger knyttet til økonomiske og administrative konsekvenser. Dersom kommunene pålegges nye oppgaver eller utvidede forpliktelser knyttet til tilgang på trykte læremidler og læringsressurser, er det viktig at finansieringen står i forhold til oppgaven. Uavhengig av utfallet av høringen mener FUG at kommunene må ha tilstrekkelige økonomiske forutsetninger for å sikre alle elever tilgang til nødvendige læremidler og læringsressurser.